

Asia: Valituksemme Lupa- ja valvontaviraston päätöksestä 2.7.2026, 331/2026 LVV-U/21152/2026

Yhdistyksemme katsoo, että lupa- ja valvontavirasto ei ole päätöksessään ottanut riittävästi huomioon yhdistyksemme lausunnossa esitettyjä seikkoja eikä seuraavia säännöksiä: Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 5, 48, 49 ja 83 §, Laki vesienhoidon järjestämisestä (1299/2004) 20 a ja 20 b §, Luontodirektiivi (92/43/EY), Lintudirektiivi (2009/147/EY), Ennallistamisasetus (2024/1991) ja Vesipolitiikan puitedirektiivi (2000/60/EY).

Yhdistys vaatii lupaviraston päätöksen muuttamista seuraavasti.

1. Toijan jätevedenpuhdistamon toiminta tulee lakkauttaa vuoteen 2030 mennessä, jonka aikana Liikelaitoksen tulee rakentaa siirtoviemäri Toija-Muurla ja tehdä lupaviraston päätöksessä esitettyjä parannustoimenpiteitä Kiskon alueen jätevesien käsittelyn tehostamiseksi.
2. Lupa- on sisällytettävä raja kokonaistypelle, jossa kokonaistypen puhdistustehon on oltava nykyaikaisten puhdistamojen tavoin vähintään 70 %.
3. Puhdistamon toiminnan vaikutukset Kirkkojärven uhanalaiseen luontotyyppiin ja lintudirektiivin lajeihin on selvitettävä.
4. Liikelaitos Salon Vesi tulee velvoittaa kunnostamaan rehevöitynyttä Uitmuksenlahtea vesikasvien niitoin ja ruoppauksin kokonaan omin varoin. Toimintaa on suoritettava vuosittain ja kaksi vuotta puhdistamon toiminnan lakkaamisen jälkeen.

Viittamme lupahakemuksessa olevaan lausuntoomme ja perustelemme alla esitettyjä vaatimuksiamme seuraavasti:

1. Kiskon Kirkkojärvi ja sen ympäristöarvo

Kiskon Kirkkojärvi on Kiskonjoen-Perniönjoen vesistön keskusjärvi. Vesistön erityinen arvo tunnistettiin jo 30 vuotta sitten nimeämällä se Suomen *erityissuojeluvesistöksi*. Ympäristöministeriön työryhmän mukaan vesistöllä oli jo tuolloin huomattava merkitys virkistyskäytölle, kalataloudelle, maisemansuojelulle ja luonnonsuojelulle. *Vesistö on Varsinais-Suomen ELY-keskuksen mukaan eteläisen Suomen arvokkaimpia jokivesistöjä. Vesistössä on uhanalaisia luontotyypppejä, joita ihmisen toiminta on muuttanut pisimpään.* Vesistössä on viisi Natura-aluetta. *Alueella on runsaasti loma- ja vakituista asutusta ja sen sijainti lähellä monia kaupunkia tekee siitä erityisen arvokkaan virkistyskäytölle.* Vesistö kuuluu lähes kokonaan Salon kaupunkiin osan valuma-alueesta ulottuessa Uudenmaan puolella.

Kiskon Kirkkojärvi on Varsinais-Suomen kolmanneksi suurin järvi. Kirkkojärvi on olennainen osa maisemamaakuntaa ”Vihdin-Kiskon järvisuota”. Järven luonto on hyvin rikas ja monimuotoinen. Järven varrella on runsaasti sekä loma-asutusta että vakituista asutusta.

Vesistössä on 2020-luvulla panostettu valtion ja kuntien varoilla voimakkaasti Kiskonjoen uhanalaisten ja alkuperäisten vaelluskalakantojen elvyttämiseksi poistamalla kalojen vaellusesteitä. Vaelluskalakantojen elpymistä ja virkistyskäyttöä hidastaa kuitenkin vesistön heikko tila, jota ei olla saatu paranemaan.

2. Kirkkojärven virkistyskäyttäjät

Päätöksen selostuksen mukaan Kirkkojärven rannoilla sijaitsee vakituista asutusta sekä loma-asutusta. Kirkkojärvellä retkeilyyn tai kalastukseen jätevesien johtamisella ei sen mukaan ole vaikutusta. Selostuksessa arvioidaan, että veteen johdettavilla puhdistetuilla jätevesillä ei ole haitallisia vaikutuksia

alueen yleiselle virkistyskäytölle. *Yhdistys pitää edellä esitettyä kuvausta järven asutuksesta ja arviota jätevesien vaikutuksista järven virkistyskäyttöön erittäin vähättelevinä.*

Suosituimpia Kirkkojärven käyttömuotoja ovat ulkoilu, veneily, kalastus, uinti ja luonnon tarkkailu. Järven läpi kulkee suosittu melontareitti. Kauniit ja hyvin vaihtelevat maisemat ovat suuressa arvossa ranta-asukkaiden ja vierailijoiden keskuudessa. Järven virkistyskäyttöä haittaavat mm. ajoittaiset leväkukinnat, veden sameus, umpeutuminen, massiiviset rantakasvustot sekä suuret vedenkorkeuden vaihtelut (Marttinen 2022).

Kiskon asukasluku on huvennut niin, että se on nykyään alle 1 500 henkeä. Kisko tunnetaan kuitenkin vilkkaana kesämökkialueena. Kiskon Kirkkojärven hoitoyhdistyksen Salon kaupungilta saamien tilastojen mukaan järven rantakiinteistöillä on 126 vapaa-ajanrakennusta, 49 omakotitaloa, 104 saunaa ja 2 maa-, metsä- ja kalatalouden rakennusta ja 1 paritalo. Talousrakennuksia on 122 (ks seuraava taulukko):

Kiskon Kirkkojärven rantakiinteistöjen läheisyydessä sijaitsevat rakennukset (KPL)	
(Salon kaupungin tilastot 2026)	
<i>Paritalot</i>	1
<i>Omakotitalot</i>	49
<i>Ympärivuotiseen käyttöön soveltuvat vapaa-ajanrakennukset</i>	28
<i>Osavuotiseen käyttöön soveltuvat vapaa-ajanrakennukset</i>	98
<i>Saunat</i>	104
<i>Talousrakennukset</i>	122
<i>Muut maa-, metsä- ja kalatalouden rakennukset</i>	2

Vapaa-ajanrakennuksia on siis em. tilaston mukaan järvellä vähintään 126. Lukumäärä on kuitenkin varmasti suurempi, koska kullekin rantakiinteistölle on tilastossa laskettu vain yksi vapaa-ajan käyttöön soveltuva rakennus, vaikka niitä todellisuudessa on useampia. Rantojen läheisyydessä olevilla omakotitaloilla ei puolestaan ole aina erillistä vapaa-ajanasuntoa, vaan usein sauna, jolloin myös omakotitalojen asukkaat esim. virkistäytyvät Kirkkojärvenissä.

Tuoreen mökkibarometrin mukaan toistuvia kesämökin käyttäjiä on maassamme keskimäärin 4 henkilöä melko tasaisesti erityyppisten vapaa-ajan asuntojen ja käyttäjäryhmien tarkasteltuna (Myllymäki ym. 2025). *Kesämökkiä toistuvasti käyttävien minimimääräksi Kirkkojärvellä saadaan näin (126x4) 500 henkilöä. Järvi on suosittu myös muiden kuin paikallisten asukkaiden keskuudessa, josta on tilastoa hoitoyhdistyksen tekemästä kalastuksen valvonnasta Kirkkojärvellä.*

Mökkiläisten vaikutukset Salon talouteen ovat merkittäviä. Suomen mökkibarometrin mukaan vapaa-ajan asunnon omistajien vuotuinen rahankäyttöä vapaa-ajan asuntoon ja vapaa-ajan asunnolla elämiseen on keskimäärin 7 200 € / vapaa-ajan asunto. Yli 60 prosenttia kesämökeistä on eri kunnassa kuin vapaa-ajanasunto. Vapaa-ajan asunnon omistajista kuitenkin puolet hankkii lähiseudulta kaikki tai lähes kaikki rakentamiseen ja kunnostamiseen liittyvistä tavaroista ja palveluista (Myllymäki ym. 2025).

Rantatonttien ja niillä sijaitsevien omakotitalojen ja kesämökkien arvo laskee, kun järvi on jatkuvasti välttävässä tilassa ja vaikutusmahdollisuudet kaupungin päätöksentekoon ovat vaatimattomat varsinkin ulkopaikkakuntalaisten osalta.

3. Salon jätevedenpuhdistamot

Varsinais-Suomen alueella on noin 15–20 toiminnassa olevaa ympäristöluvanvaraista yhdyskuntajätevedenpuhdistamo. Puhdistamoiden määrä on vähentynyt merkittävästi viime

vuosikymmeninä, koska jätevesien käsittelyä on keskitetty valtiovalan vaatimusten mukaisesti seudullisiin suuryksiköihin paremman puhdistustehon ja käyttövarmuuden saavuttamiseksi. Salon alueella on tehty useita kuntaliitoksia, joiden myötä vanhoja ja tehottomampia kyläkohtaisia puhdistamoita on lakkautettu. *Esimerkiksi Salon Kiikalan, Suomusjärven ja Muurlan jätevedet on ohjattu siirtoviemäreillä Salon keskuspuhdistamolle, mikä suojelee alueen paikallisia pieniä jokivesistöjä ja järviä sekä alueen kriittisiä pohjavesivarantoja.*

Liikelaitos Salon Vesi käsittelee Salon alueen yhdyskuntajätevedet nykyään neljällä eri jätevedenpuhdistamolla. Valtaosa (yli 90 %) alueen jätevesistä ohjataan suoraan Salon keskuspuhdistamolle. Puhdistamoista kaksi (Perniö, Kisko) ovat pieniä ja kumpikin sijaitsee Kiskonjoen-Perniönjoen vesistöalueella ja niiden jätevedet johdetaan toistaiseksi tähän erityissuojeltuun vesistöön.

Toijan puhdistamon viemäröintialueen liittyjämäärä on Liikelaitos Salon Veden mukaan noin 215. Liikelaitoksen mukaan väestö tulee vähenemään koko Salon kaupungin alueella. Väestönkehitys on erityisen haasteellista Salon ja Muurlan suuralueiden ulkopuolisessa kunnassa, eli esimerkiksi Kiskon kirkonkylän ja Toijan alueilla. Näin ollen puhdistamolle tuleva jätevesikuormitus tulee Liikelaitoksen mukaan vähenemään, samoin vesistökuormitus. Toisaalta ympäristönsuojelumääräyksiä tiukennetaan ja yhdyskuntajätteiden käsittelyn tulee tehostua määräyksiä vastaaviksi. Tässä jäte- ja hulevesien käsittely on keskeisessä asemassa. *Vetoaminen vähenevään väestömäärään ei ole Suomen perustuslain hengen mukaista. Ei ole hyväksyttävää, että Liikelaitos vain odottaa kunnes viimeinen asukas poistuu Kiskosta ja järven ympäristöongelma katoaa.*

4. Toijan puhdistamon lakkauttaminen

Toijan jätevedenpuhdistamo on ollut tarkoitus lakkauttaa ja siirtää jätevedet Salon keskuspuhdistamolle kahdessa edellisessä Toijan puhdistamon lupapäätöksessä: 13.7.2018 ESAVI/2444/2017 lakkautus vuoteen 2021 mennessä ja 12.5.2023 ESAVI/15884/2022 lakkautus vuoteen 2027 mennessä. Viimeksi mainitussa määräaikaisessa päätöksessä perusteluissa todetaan mm. seuraavaa:

- Siirtoviemäröinti Toijasta ja Kiskosta Salon keskusjätevedenpuhdistamolle on esitetty Varsinais-Suomen ja Satakunnan vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2022–2027, joten puhdistamon toiminnan tulisi aluehallintoviraston mukaan loppua viimeistään vuoden 2027 loppuun mennessä.
- Kirkkojärven alapuolinen jokiosuus kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Natura-alueen tila-arvioinnin mukaan Natura- alueen luontoarvoja heikentää rehevöityminen, joka osaltaan on jätevesien aiheuttamaa. Kirkkojärveen kohdistuvan kuormituksen pienentäminen kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla on Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontoarvojen säilyttämisen näkökulmasta tarpeen.
- Varsinais-Suomen ja Satakunnan vesienhoidon toimenpideohjelman (2022–2027) mukaan Toijan jätevesikuormitus on merkittävä vesien tilaan vaikuttava paine Kiskon Kirkkojärvestä.
- Kirkkojärven ekologinen tila on vuonna 2019 tehdyn luokittelun mukaan vain välttävä. Järven biologinen tila on välttävä, mutta biologisista muuttujista a-klorofylli ja kasviplankton sekä kalat edustavat huonoa tilaa. Myös fysikaalis-kemiallinen tila on välttävä korkeiden ravinnepitoisuuksien vuoksi. Kirkkojärven tila vaikuttaa olennaisesti myös alapuoliseen Kiskonjoen vesimuodostumaan, jonka ekologinen tila on tyydyttävä, mutta fysikaalis-kemiallinen tila vain välttävä.
- Siirtoviemärin rakentaminen ja Toijan jätevedenpuhdistamon toiminnan lopettaminen edistävät osaltaan hyvän tilan tavoitteiden saavuttamista ja toteuttavat vesienhoidon toimenpideohjelmaa Varsinais-Suomessa.

Edellä esitetyistä päätöksistä huolimatta siirtoviemäriä ei kuitenkaan rakennettu. Kiskon Kirkkojärven hoito yhdistys keräsi syksyllä 2025 adressin Toijan puhdistamon lakkauttamiseksi, joka vietiin Salon kaupungin johdolle. Nimiä adressiin saatiin 278 henkilöltä.

Lupa- ja valvontavirasto toteaa asiakohdassa mainitussa päätöksessä, että viimeisten Salon Veden keskusjätevedenpuhdistamolle ja Toijan jätevedenpuhdistamolle tehtyjen selvitysten ja saatujen lisätietojen perusteella Varsinais-Suomen ja Satakunnan vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2022–2027 toimenpiteeksi asetetun siirtoviemärin rakentaminen ja jätevesien johtaminen Salon keskuspuhdistamolle ei ole kustannustehokkain ja realistisin toimenpide tällä hetkellä. Toistaiseksi voimassa olevassa päätöksessä pitäydytäänkin Liikelaitos Salon Veden hakemukseen, jossa Liikelaitos pitää

kustannussyistä Toijan jätevedenpuhdistamon toiminnan jatkamista järkevänä, sillä puhdistamo on käyttöikältään nuori ja teknisesti hyvässä kunnossa.

Myös Varsinais-Suomen ELY-keskuksen (nyk. elinvoimakeskus) mukaan toimenpideohjelman laatimisen jälkeen tehtyjen selvitysten ja saatujen lisätietojen perusteella siirtoviemärin rakentaminen ja jätevesien johtaminen Salon keskuspuhdistamolle ei ole kustannustehokkain ja realistisin toimenpide tällä hetkellä, vaan vaatii jatkoaikaa. Vaikka Toijan jätevedenpuhdistamo on ainoa vesimuodostumaan kohdistuva pistemäinen kuormituslähde, *ratkaisuna Kirkkojärven vesienhoidon tavoitteiden ja ekologisen tilan parantamiseksi on ELY-keskuksen mukaan vesimuodostumaan kohdistuvan kuormituksen vähentäminen merkittävästi kaikkien toimialojen osalta. Tavoitteena tulee ELY-keskuksen mukaan kuitenkin edelleen olla puhdistamon lakkauttaminen ja jätevesien johtaminen Salon keskuspuhdistamolle.*

Lupa- ja valvontaviraston mukaan Kirkkojärven pintavesityyppi on tarkistuksen jälkeen 4. luokittelukaudelle muutettu runsasravinteiseksi järveksi. Arvio järven ekologisesta tilasta on ekologisen tilan luokittelun muutoksista huolimatta edelleen välttävä. Järven vedenlaadun kehityksessä on ollut useita huolestuttavia trendejä. Keskimääräinen kokonaisfosforipitoisuus on ollut luokittelujaksolla 2017–2023 välttävän ja huonon rajalla. Kirkkojärven tilassa ei ole tapahtunut olennaista paranemista. Vesienhoidon tavoitteiden ja ekologisen tilan parantamisen kannalta vesimuodostumiin kohdistuvaa kuormitusta tulee viraston mukaan *vähentää* merkittävästi kaikista päästölähteistä. Tästä huolimatta lupa- ja valvontavirasto katsoo päätöksessään, *ettei Toijan jätevedenpuhdistamon aiheuttamaa pistekuormitusta voida jatkaa ja myös lisätä. Päästöjen vähentämistä ei vaadita.*

Päätöksen mukaan Vesienhoidon 4. ohjelmakauden vuosien 2017–2023 tuloksiin perustuvan luokittelun perusteella. Kirkkojärven fysikaalis-kemiallinen tila on välttävä sekä kokonaisfosfori- että kokonaistyyppipitoisuuden perusteella ja keskipitoisuudet aiempaa luokittelua suuremmat. Etenkin keskimääräinen kokonaisfosforipitoisuus on ollut luokittelujaksolla hyvin suuri, 119,9 µg/l eli välttävän ja huonon rajalla (120 µg/l). Keskimääräinen kokonaistyyppipitoisuus on ollut 1 423 µg/l.

Kokonaisuutena arvioituna toiminnasta ei elinvoimakeskuksen päätöksen perustelujen mukaan aiheudu vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 20 a §:n vastaista pintavesimuodostuman tilatavoitteen saavuttamisen vaarantumista tai mainitun lain 20 b §:n vastaista vesimuodostuman tilan heikentymistä. Toiminnasta aiheutuvat päästöt eivät vaikeuta Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuosille 2022–2027 asetettujen tavoitteiden saavuttamista tai suunniteltujen toimenpiteiden toteuttamista eivätkä heikennä niiden vaikuttavuutta.

Puhdistamon jätevesien vaikutuksista Kirkkojärveen on tässä vaiheessa yhdistyksemme mielestä liian aikaista vetää johtopäätöksiä, sillä puhdistamon vesistötarkkailu uusittiin kaksi vuotta sitten. Vasta nykyinen tarkkailu on keskittynyt puhdistamon jätevesien purkualueen läheiselle vesialueelle. Tarkkailuissa näytteitä on otettu läheltä purkualuetta (pisteet 10 ja 12) ja sen yläpuolelta (Uitmuksenjoki) tähän mennessä vain kerran vuonna 2024 ja kaksi kertaa vuosina 2025 ja 2026.

Päätöksen yhtenä perusteena Toijan puhdistamon uudessa luvassa on Salon keskusjätevedenpuhdistamon kapasiteetin ongelmat, jotka ovat pitkälti samoja kuin Toijan jätevedenpuhdistamon alueella. Keskusjätevedenpuhdistamon puhdistettu vesi johdetaan purkuputkea pitkin Halikonlahteen, johon laskevat useat alueen joet. Myös Halikonlahti kärsii rehevöitymisestä mm. hajakuormituksen sekä jätevedenpuhdistamon aiheuttaman kuormituksen vuoksi. *Yhdistys pitää perustelua hyvin heikkona sen kertoessa pelkästään Salon kaupungin vesihuollon resurssien pitkistä laiminlyönnistä ja välinpitämättömyydestä vesien suojelua kohtaan. Myös Salon kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen huomauttaa lupa- ja valvontaviraston päätöksessä, että Salon keskusjätevedenpuhdistamon puutteet ovat olleet hakijan tiedossa jo vuosia. Toijan jätevedenpuhdistamolta johdettavien jätevesien aiheuttamaan kuormitukseen on siis ollut aikaa varautua, mutta jo vuosia tiedossa olleita parannusinvestointeja ei Salon keskuspuhdistamolla ole tehty.*

Varsinais-Suomen ja Satakunnan vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2022–2027 Toijan jätevedenpuhdistamoa koskevana toimenpiteenä on kirjattu puhdistamon sulkeminen ja jätevesien johtaminen Salon keskuspuhdistamolle. *Salon kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen huomauttaa, että vaikka vesistöjen hyvän tilan saavuttamisen tavoitteita on Kirkkojärvellä siirretty vuotta 2027 myöhemmäksi, ei tämä kirjaus poista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY yhteisön vesipolitiikan puitteista kirjattuja velvoitteita vesien tilan parantamisen suhteen. Esimerkiksi luonnon olosuhteiden ylivoimaisuuden perusteella ei siis voida perustella toimien tekemättä jättämistä.*

5. Typen poisto

Yhdistys vaatii puhdistamoon tehostettua typen poistoa. Tehokkaampi kokonaistypenpoisto tulee saavuttaa lisäämällä denitrifikaatiovaihe aktiivilieteprosessiin. Kirkkojärvellä typpi on ajoittain minimiravinne ja puhdistamon järveen päästämistä ravinteista suuri osa liukoista, biologisesti suoraan hyödynnettävää ravinnetta, kuin puolestaan maatalouden ravinteissa on sekä liukoista että kiintoaineeseen sitoutunutta ravinnekuormaa. *Vaikka maatalouden kokonaisravinnemäärät ovat Kirkkojärvessä huomattavasti suurempia kuin puhdistamon päästöt, jätevesien liukoiset ravinteet rehevöittävät välittömästi vettä.*

6. Ilmaston muutos ja säännöstely

Päätöksen mukaan haettaessa ympäristölupaa jätevedenpuhdistamolle ei luvassavoida ratkaista esimerkiksi järven vedenkorkeuden säännöstelyyn tai valuma-alueella muualla tehtäviin kunnostuksiin liittyviä kysymyksiä. Toijan jätevedenpuhdistamon aiheuttama kuormitus Kirkkojärveen ei saa lupa- ja valvontaviranomaisen päätöstä ja sen määräyksiä noudattaen kasvaa nykyisestä. *Em. virasto ei kuitenkaan ota lainkaan huomioon Ilmastomuutoksen ja säännöstelyn vaikutuksia Kirkkojärven kuormitukseen.*

Päätöksen selvitysosassa todetaan seuraavaa: ”Rankkasateet voivat aiheuttaa lyhytaikaisia virtaamahuippuja, jolloin jätevedenpuhdistamolle tuleva vuorokausivirtaama saattaa moninkertaistua. Suurten virtaamien aikaan riski ohijuoksutuksille kasvaa. Talviaikaiset sateet sekä rankkasateet huuhtovat maata ja ravinteita vesistöihin. Kirkkojärven valuma-alueella maatalouden aiheuttaman kuormituksen voidaan odottaa kasvavan. Kesäisin mahdolliset pidemmät kuivuusjaksot vähentävät virtaamia, jolloin jätevedenpuhdistamon paikalliset vaikutukset voivat näkyä selkeämmin Uitmuksenlahden vedenlaadussa. Ravinnekuormituksen kasvu lisää vesikasvien ja levien tuotantoa ja saattaa aiheuttaa happikatoja kiihdyttämällä siten vesistön rehevöitymistä. Myös vesistön virkistysarvo voi laskea.”

Ilmastomuutoksen vaikutusten tiedetään olevan Suomessa huomattavasti voimakkaampia kuin esim. Keski-Euroopassa. Suomessa talvisateet ja kuivat kaudet lisääntyvät eniten Lounais-Suomessa. *Kiskon Kirkkojärvessä veden korkeudet ovatkin jo olleet loppukesällä ja syksyllä 2025 ja kesällä 2026 huomattavan alhaalla ja näin oli myös talvella 2026 (ks kuvat).* Lisäksi järveä säännöstellään Kosken voimalaitoksen tarpeisiin, eikä voimayhtiön ja hoitoyhdistyksen ns. herrasmiessopimuksesta ole enää pidetty kiinni. Varsinais-Suomen elinvoimakeskus on käynnistänyt säännöstelyluvan uusimisen, koska nykyisessä luvassa ei ole alarajaa. *On siis selvää, että puhdistamon jätevesien paikalliset vaikutukset tulevat ajoittain voimistumaan. Tämä tulee ottaa huomioon puhdistamon päätöksessä.*

7. Vaikutukset Kirkkojärven luontotyyppiin ja lintudirektiivin lajeihin

Päätöksen mukaan Natura 2000- verkostoon kuuluvalla Kiskonjoen vesistöt -alueella Toijan jätevedenpuhdistamolla voisi olla vaikutusta ainoastaan suojelun perusteena oleviin vesiluontotyypeihin ja niistä riippuvaisiin lajeihin. Natura-alueen suojeltuihin vesiluontotyypeihin ja suojeluperusteena olevan linnuston elinolosuhteisiin kohdistuvat vedenlaadun muutokset ovat enimmilläänkin yhtä suuria kuin ne, jotka kohdistuvat Kirkkojärveen.

Jotta merkittävien heikentävien vaikutusten kynnys Kiskonjoen vesistön suojeluperusteena olevien luontoarvojen (luontaisesti runsasravinteiset järvet, Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit, jokisuistot, linnusto) osalta ei ylittyisi, Toijan jätevedenpuhdistamon aiheuttama kuormitus ei saa kuitenkaan päätöksen mukaan kasvaa. Lisäksi jotta merkittävän heikennyksen kynnys ei Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontoarvojen osalta ylity kuormituslisän vuoksi, kaikista lähteistä peräisin olevaa kuormitusta Kirkkojärveen ja Kiskonjokeen on vähennettävä.

Päätöksessä kuitenkin katsotaan, ettei puhdistamon toiminnan lopettamisesta ole mitään hyötyä pitkälle rehevöityneen Kirkkojärven tilan parantamisessa, koska ylivoimaisesti suurin ravinnekuormitus tulee alueen peltoviljelystä. Tämän näkemyksen mukaan peltoviljelyä pienemmän kuormituslähteen vähentäminen on siis hyödytöntä, varsinkin kun näköpiirissä ei ole jatkossakaan Kirkkojärven suurimman kuormituslähteen (=peltoviljely) ravinnekuormituksen väheneminen, vaan pikemminkin sen kasvaminen ilmastonmuutoksen vuoksi. Argumentti muistuttaa ilmastonmuutoksesta käytävää keskustelua, jossa päästöjen vähentämisen vastustajat pitävät pienten maitten päästöjen vähentämistä täysin turhana, ennen kuin isojen valtioiden päästöjä on rutkasti vähennetty. Näin ollen kaikki jatkavat päästöjään ja ilmasto lämpenee.

On itsestään selvää, että Kirkkojärven kuormitusta on huomattavasti vähennettävä. *Erittäin uhanalaiseen luontotyyppiin kuuluvan Kirkkojärven ravinnekuormituksen vähentämistä edellyttää myös EU:n luontodirektiivi. Yhdistys vaatii, että ympäristöviranomaiset tekevät vaikutusarvion puhdistamon jätevesien vaikutuksista Kirkkojärven uhanalaiseen vesiluontotyyppiin ja luontodirektiivin lajeihin.*

Hoitoyhdistys on laatinut järvelle hoitosuunnitelman vuosille 2022-27, jossa Kirkkojärvi pyritään saamaan hyvään ekologiseen tilaan (Marttinen 2022). *Suunnitelman mukaan Kirkkojärven massiivisen ravinnekuormituksen vähentäminen on aloitettava Toijan puhdistamon kuormituksen lopettamisella, jonka jälkeen ryhdytään tehokkaisiin toimiin valuma-alueen hajakuormituksen vähentämiseksi.* Vuonna 2026 valmistuu Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistyksen tekemä kartoitus Kirkkojärven valuma-alueen kuormituslähteistä sekä järven kunnostussuunnitelma, jota ryhdytään toteuttamaan, mikäli siihen saadaan resursseja.

8. Uitmuksenlahden kunnossapito

Päätöksen mukaan Toijan jätevedenpuhdistamon puhdistetun jäteveden johtaminen järveen pohjoispäähään lisää alueelle kohdistuvaa ravinnekuormitusta, joka näkyy mm. lisääntyneenä järviruovikon kasvuna alueella. Umpeenkasvu aiheuttaa ja tulee aiheuttamaan rantakiinteistöille vahinkoa kiinteistöjen virkistyskäytön vaikeutumisen vuoksi myös toiminnan loppumisen jälkeen. Uitmuksenlahden umpeenkasvaminen vähentää myös Kurkelanjoen virtausta sen suualueella ja näin kiihdyttää rehevöitymistä.

Kiskon Kirkkojärven hoitoyhdistyksen jäsenmäärä on noin 180. Jäsenistö on pääsääntöisesti järven lomamökkien ja rantakiinteistöjen omistajia. Vuosina 2021-2024 hoitoyhdistyksemme on teettänyt eri puolilla Kirkkojärveä paljon vesikasvien niittoja (yht. 525 tonnia). Vuosina 2024–25 Uitmuksenlahdesta on poistettu yhteensä 100 tonnia ruovikoita. Lupamääräyksessä 37. toiminnanharjoittaja on määrätty osallistumaan toiminnan aikana ja kaksi vuotta toiminnan päättymisen jälkeen Kirkkojärven pohjoispäässä tehtävien niittojen kustannuksiin osuudella, joka on 20 % niittokustannuksista.

Puhdistamon jätevedet ovat rehevöittäneet Kiskon Kirkkojärven Uitmuksenlahtea 52 vuotta. Lupa- ja valvontaviraston hyvin osuva kommentti on, että huomattavia toimia tarvitaan kaikilla päästöjä aiheuttavilla sektoreilla ja myös tilan parantamiseen tähtäävien toimien kustannukset tulisi jakaa eri toimijoiden kesken. *Yhdistys pitää kuitenkin erittäin turhauttavana niittää Uitmuksenlahtea, johon Liikelaitos Salon Vesi samalla laskee Toijan puhdistamon jätevedet. Hajakuormittajia ei kunnostuksiin voi velvoittaa nykyisten säännösten nojalla. Uitmuksenlahti on pitkälle umpeenkasvanut ja yhdistys katsoo,*

että Salon Vesi tulee jatkossa velvoittaa hoitamaan säännöllisesti lahden kunnossapitoa osana Kirkkojärven vesistön ekologisen tilan parantamista.

Kiskossa 7.8.2026

Markku Marttinen

FM, hydrobiologi

Puheenjohtaja

Kiskon Kirkkojärven hoitoyhdistys ry

Viitteet

- Marttinen, M. 2022: Kiskon Kirkkojärven hoitosuunnitelma vuosille 2022-2027. Kiskon Kirkkojärven hoitoyhdistys ry
- Myllymäki, T., Turja T. ja Mohammad N. 2025: Mökkibaronteri 2025. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2025:19

Kuvat

